

Linjaus tutkimusaineistojen, tutkimusmenetelmien ja tutkimusinfrastruktuurien avoimuudesta (Jamk)**Jyväskylän ammattikorkeakoulun linjaus tutkimusaineistojen, tutkimusmenetelmien ja tutkimusinfrastruktuurien avoimuudesta**

Tämä linjaus määrittää ohjaavat periaatteet, joita Jamkin toiminnassa sovelletaan tutkimusaineistojen, -menetelmien ja -infrastruktuurien avoimuuden edistämiseksi. Jyväskylän ammattikorkeakoulu (Jamk) on sitoutunut avoimen tieteen ja tutkimuksen edistämiseen allekirjoittamalla [Avoimen tieteen julistuksen 2020–2025](#), jota täydentävät kansalliset linjaukset ja suositukset. Jamkin linjaus noudattaa Avoimen tieteen koordinaation laatimaa kansallista linjausta [Tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuudesta](#).

Määritelmät:

- **Tutkimusaineistolla** tarkoitetaan niitä tutkimus- tai kehittämistoiminnan aikana käytettäviä digitaalisia tai fyysisiä resursseja, joihin toiminnan tulokset ja johtopäätökset perustuvat. (vrt. Tutkimushallinnon sanasto: tutkimusmenetelmä. <http://uri.suomi.fi/terminology/tuha/concept-153>, haettu 12.3.2024.)
- **Tutkimusmenetelmä** on ”suunnitelmallinen ja dokumentoitu menettelytapa tehdä tutkimusta sekä koota ja työstää tutkimusaineistoa tavalla, joka tuottaa tutkimustuloksia” (Tutkimushallinnon sanasto: tutkimusmenetelmä. <http://uri.suomi.fi/terminology/tuha/concept-162>, haettu 12.3.2024)
- **Tutkimusinfrastruktuureilla** tarkoitetaan ”välineitä, laitteistoja, tietoverkkoja, tietokantoja ja aineistoja sekä palveluita, jotka mahdollistavat tutkimustyön, edistävät tutkimusyhteistyötä sekä vahvistavat tutkimus- ja innovaatiokapasiteettia ja osaamista.” (<https://www.aka.fi/tutkimusrahoitus/ohjelmat-ja-muut-rahoitusmuodot/tutkimusinfrastruktuurit/>, haettu 12.3.2024)

Jamk noudattaa Avoimen tieteen ja tutkimuksen yleistä periaatetta, jonka mukaisesti tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulee olla ”niin avointa kuin mahdollista, niin suljettua kuin välttämätöntä”. Tavoitteena on tutkimusaineistojen, tutkimusmenetelmien ja tutkimusinfrastruktuurien laaja avoimuus, huomioiden kuitenkin perustellut rajaukset avoimuuteen esimerkiksi tietosuojasta tai liikesalaisuuksista johtuen.

Aineistojen, menetelmien ja infrastruktuurien avoimuus lisää TKI-toiminnan laatua, näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Aineistot, menetelmät ja infrastruktuurit nähdään myös itsenäisinä tutkimustuotoksina, joiden näkyvyys ja uudelleenkäyttö meritoivat aineiston kerääjiä, menetelmien kehittäjiä sekä infrastruktuurien luojia ja ylläpitäjiä.

Allekirjoitettu sähköisesti 25.04.2024 13:18

Kari Jalainen, Mika Vararehtori, Vice Rector

Jyväskylän ammattikorkeakoulu	Postiosoite/Address	Puhelin/Tel.	Faksi/Fax	Internet	Y-tunnus
JAMK University of Applied Sciences	PL 207	0207438100	(014) 4499694	www.jamk.fi	1006550-2
	FI-40101 Jyväskylä	+358 20 743 8100	+358 14 4499694		
	FINLAND				

Linjauksen lähtökohdat:

- [Avoimen tieteen ja tutkimuksen julistus](#) ja sitä täydentävä linjaus: [Tutkimusaineistojen ja -menetelmien avoimuus](#). Korkeakoulu- ja tutkimusyhteisön kansallinen linjaus ja toimenpideohjelma 2021–2025: Osalinjaukset 1 (Tutkimusdatan avoin saatavuus) ja 2 (Tutkimusmenetelmien ja -infrastruktuurien avoin saatavuus)
- [Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023](#)
- [Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä](#) 713/2021

Tutkimusaineistojen avoimuus

Tutkimusaineistoja hallinnoidaan noudattaen FAIR-periaatteita, jotka ohjaavat aineistojen vastuulliseen ja avoimuuteen pyrkivään käsittelyyn. FAIR-periaatteiden mukaisesti aineistoista pyritään tekemään mahdollisimman löydettäviä (*Findable*), saavutettavia (*Accessible*), yhteentoimivia (*Interoperable*) ja uudelleenkäytettäviä (*Re-usable*). FAIR-periaatteiden toteuttamisessa auttavat aineistonkäsittelyn suunnitelmallisuus (aineistohallintasuunnitelma), kattavat aineistojen kuvailutiedot eli metadata, avoin lisensointi sekä selkeät ja helposti käytettävät säilytysratkaisut. Hyvin kuvattu ja mahdollisuuksien mukaan avoin aineistokokonaisuus tunnistetaan itsenäiseksi tutkimustuotokseksi, joka meritöi aineiston kerääjää/laatijaa. Kuvailun yhteydessä aineistolle voidaan antaa pysyvä tunniste (DOI-tunniste tai vastaava), joka parantaa aineiston löydettävyyttä ja viitattavuutta.

Tutkimusaineistojen avoimuus vaatii suunnittelua, joka aloitetaan jo ennen aineistonkeruuta. Aineistoa kerätessä aineiston kerääjällä ja käsittelijällä tulee olla selkeä näkemys mitä aineistoa ja mihin tarkoitukseen sitä kerätään, miten sitä säilytetään tutkimus- ja kehittämistyön aikana, sekä mitä aineistolle tapahtuu työn päätyttyä. Suunnittelu toteutetaan aineistohallintasuunnitelmalla (DMP, *Data Management Plan*), joka on pakollinen dokumentti tutkimuksellista aineistoa tuottavissa TKI-projekteissa.

Tutkimusaineistojen avoimuus toteutuu, kun aineistot, joiden ei erityisestä syystä ole välttämätöntä olla suljettuna, kuvaillaan ja avataan tarkastelua ja mahdollista uudelleenkäyttöä varten avointa lisensointia hyödyntäen. Mahdollisia syitä aineistojen pitämiseksi suljettuina tai avoimina vain perusteltua pyyntöä vastaan ovat esimerkiksi aineiston sisältämät henkilö- tai muut arkaluontoiset tiedot, liikesalaisuudet, immateriaalioikeuksien suojaaminen tai yhteistyökumppaneiden halu pysyä tunnistamattomina. Avoimuutta voi näissäkkin tapauksissa toteuttaa noudattamalla FAIR-periaatteita. Lisäksi vaikka aineisto on kokonaan tai osittain suljettu, aineistokokonaisuuden kuvailu- eli metatiedot voi julkaista.

Aineiston avoimuudesta ja aineistohallinnasta Jamkilla ja mahdollisilla tutkimusrahoittajilla on tarkentavia ohjeistuksia, joita tulee noudattaa. Toimitusjohtajan päätöksen (id 365250) mukaisesti kannustamme käyttämään yhteisiä kansallisia ja kansainvälisiä EU-lainsäädäntöä noudattavia palveluja ja edistämme näkyvyyttä tutkimustietovarannossa ([Tiede.jamk.fi](https://tiede.jamk.fi)).

Tutkimusmenetelmien ja -infrastruktuurien avoimuus

Käytetyt tutkimusmenetelmät ja -infrastruktuurit on aina raportoitava riittävän yksityiskohtaisesti ja kattavasti, jotta voidaan arvioida, kuinka saavutettuihin tuloksiin on päädytty. Tutkimusmenetelmä voi olla myös itsenäinen tutkimustuotos (data- tai menetelmäjulkaisu, koodiaineistot yms.), joiden jatkokäyttöön avoimen tieteen ja tutkimuksen periaatteiden mukaisesti kannustetaan. Menetelmä voi olla löydettävissä ja uudelleenhyödynnettävissä omana julkaisunaan tai kuvailtuna ja arkistoituna kansalliseen tai kansainväliseen repositorioon. Avoin lisensointi edesauttaa menetelmien avoimuutta.

Tutkimusinfrastruktuurit suositellaan kuvailemaan tutkimustietovarantoon ([Tiedejatutkimus.fi](https://tiedejatutkimus.fi)) niiden löydettävyyden ja mahdollisen jatkokäytön mahdollistamiseksi.

Avointen tutkimusmenetelmien ja -infrastruktuurien täytyy olla voittoa tavoittelemattomia, mikä ei tarkoita niiden ehdotonta maksuttomuutta. Kohtuullisia maksuja voidaan periä, jotta avointen menetelmien ja infrastruktuurien ylläpito voidaan taata ja jottei julkisin varoin tuotettujen infrastruktuurien käyttö vääristä kaupallista kilpailua.

Tiedoksi

Henkilöstö

Opiskelijat